

Vi må bygge flere katedraler

Taler
Øystein Djupedal

Dato
1 april 2005

Sted
Kristiansand

Omstendigheter
SVs landsmøte

1 Godtfolk - kjære landsmøte

5 Hver gang jeg står foran Domkirka i Trondheim, eller andre katedraler fylles jeg av ærefrykt. Både fordi jeg er imponert over gudstroen menneske har, som kan skape slike fantastiske mesterverk. Men like mye fylles jeg av ærefrykt fordi det å bygge katedraler er prosjekter for evigheten. Det å starte å bygge noe man vet ikke vil bli ferdig i ens egen levetid, og ikke i sine barns levetid og ikke i sine
10 barnebarns levetid. Det å starte noe man vet man aldri vil kunne se slutten av - men gjør det likevel, fordi det å starte noe fordi troen på noe bedre er sterkest.

15 At far følger sønn som steinhogger i generasjoner - at biskoper kommer og biskoper går - at historien går sin gang med kriger og brann, men katedralen fortsatt bygges. Det evige prosjektet.

20

I dag er Nidarosdomen formelt ferdig, men det bygges fortsatt over 900 år etter at den ble påbegynt.

25 Dette fyller meg med ærefrykt. Vi må bygge flere katedraler - ikke for gudstro, men for framtidstro. Det er mange områder av vårt samfunn som trenger katedraler, om ikke for evigheten så for en horisont vi ikke ser. For å ha noe å strekke oss etter og for å ha noe som er større enn oss selv.

Vår tid preges av en kortsiktighet, og et snevert syn på hva som lønner seg. Alt skal være ferdig, helst før det har begynt. Og alt skal koste minst mulig. Dette tyranniet hindrer oss i å løfte blikket mot horisonter vi ikke kan se, og hindrer oss i å bygge storverk som skal stå etter oss.

Det blir ikke bygd katedraler i vår tid - det ville ikke lønt seg. Det paradoksale er at i et land og en verden som er rikere enn noen generasjon og noe land før oss, har den bedriftsøkonomiske tankegang for lønnsomhet slått rot. Vår tids katedraler slås i hjel av kost-nytte kalkulasjoner. Vår tids katedraler knuses av politikere som mener at mer igjen for pengene, eller sagt på en annen måte - billigst mulig er det viktigste. Vår tids katedraler knuses av manglende mulighet til langsiktighet.

Jeg har blitt fortalt at Bergensbanen kostet et statsbudsjett å bygge da den var ferdig i 1907, den har aldri vært bedriftsøkonomisk lønnsom, men for landet vårt har den vært en klok og langsiktig investering. Men er det noen som tror at Bergensbanen hadde blitt bygd i dag?

55

En katedral kan aldri bli lønnsom - et samfunn vil aldri bli lønnsomt, hvis man ikke har generasjonsperspektivet på hva som skaper gode samfunn. Å bygge skoler og jernbaner - å sikre bærekraftig miljø og økonomisk rettferdighet, å sikre internasjonal solidaritet er noen av vår tids katedraler, som vi vil bygge og som skal stå etter oss.

Vårt samfunn er bygd av mennesker med generasjonsperspektivet - heldigvis. Derfor er vi et av de beste land å bo i. Derfor er det så trist å se på misbrukte muligheter fra Regjeringa.

70

Det er dette som er det viktigste i vårt forslag til arbeidsprogram. Dette er kjernen av det vi vil si. Vi ønsker en ny samfunnskontrakt - for en ny reformperiode i norsk politikk. Vi ønsker at det igjen skal bygges katedraler

75

Og tenk på alle de katedralene vi skal bygge, fordi vi vet at framtida er menneskeskapt, at framtida er felleskap. Å bygge ned fellesskapet skaper ikke gode samfunn, men det er det Regjeringa gjør. Gode samfunn har aldri blitt
80 bygd på høyrepolitikk, og vil det heller ikke i framtida. Framtida er felleskap!

Det store paradokset for mange er nok akkurat dette, at det ikke blir bygd
85 katedraler under Bondevik.

Et godt samfunn er en kontrakt, der alle bidrar. En kontrakt som ikke bare
90 legger kortsiktig lønnsomhet til grunn, men som satser for framtida.

Dette har vært vår ambisjon med programmet. Ikke å si noe om alt - ikke ta mål
95 av seg til å løse alt, men et program som har mål i seg til å vise en retning, vise verdier og gi noen viktige svar.

100 Dette er et program for en ny reformperiode, dette er programmet for en ny kurs - dette er et program for en ny arbeidsdag.

105 Noen sier at et arbeidsprogram er et kart. Det er jeg uenig i. Et arbeidsprogram

er et kompass - som skal vise retning. Et kart sier at det finnes en fasit på alt, noe som er akkurat, noe som er absolutt. Men et arbeidsprogram kan ikke ha svaret på alt. Men et arbeidsprogram skal være ufravikelig på retning og på hva som er viktigst

Det synes jeg vi har lykket godt med. Dette er et program for et moderne sosialistisk parti, som går inn i sin tid. Et program for et radikalt, rødt og grønt parti, med ambisjoner. Et program jeg forstår Høyre finleser - for de kan i sannhet frykte det.

Jeg har registrert at Høybråten og Solberg og andre borgerlige politikere kaller oss sosialistene, som om det skulle være et skjellsord, i håp om at det skal skremme velgerne. Man skal over lang tid ha beveget seg ganske langt fra vanlige mennesker når man tror at det gjør inntrykk å bruke vårt fremste adelsmerke - sosialist - som skjellsord.

Jeg håper av hele mitt hjerte at de fortsetter med det - det er det beste eksemplet på hvor virkelighetsfjern Regjeringa er.

Vi har valgt en noe annen form i programmet enn det som har vært vanlig. Særlig på tre punkter har vi invitert partiet til å gjøre noen viktige endringer.

Det første at vi har tatt bort strekpunktene under teksten. De hadde opprinnelig den hensikt å si hva som var viktig, men over årene ble det hundrevis av strekpunkt, bare under havbruk var det mer enn 20, som et eksempel. Det fantes i realiteten ingen prioritering, snarere tvert imot.

Det andre vi har prøvd på er å lage en kortere tekst, med færre gjentakelser og færre analyser. Det har vi bare delvis lykket med. Som dere har sett er heftet på 87 sider. Det er mindre enn tidligere, men ikke mye. Analysene har vi samlet i innledningskapitlet.

Og det tredje er at vi har invitert partiet til å si hva vi vil prioritere øverst i neste periode. 10 forslag for en ny kurs. 10 forslag som vil endre Norge, 10 forslag som vil sette en ny politisk dagsorden.

Og dere har likt det - dere har synes denne formen var bra. Det er jeg glad for, men i beste SV ånd har partiet sendt inn endringsforslag. Til den første fristen som var satt kom det inn nesten 1850 endringsforslag, og til landsmøtet har det kommet inn neste 600 nye.

165

Det viser et levende parti som alle andre kan misunne oss.

170

Men hos oss har vi en noe annen tilnærming til program enn hos Høyre, som tidligere statsminister Kåre Willoch skriver i sine memoarer:

175

"Det er nok viktig at et program er godt og perspektivrikt, men akkurat for valgresultatet er det viktigste at det ikke står noe galt i det som motparten kan bruke til å skremme velgerne med."

180

For oss er det viktigste at arbeidsprogrammet kan bidra til å endre verden. Det er derfor vi har valgt å jobbe i SV, fordi det andre tror er umulige, vet vi er mulig.

Og det umulige er mulig. Bare husk hvordan vi var blitt latterliggjort og raljert med fordi vi ville ha et etisk regelverk for oljefondet. "Vi kan ikke la være å investere i alt SV er imot" sa daværende finansminister Stoltenberg. "Det er umulig" sa Per Kristian Foss. Men vi visste og viste at det umulige er mulig - oljefondet har fra 1. desember et etisk regelverk som vi, og vi alene av partiene er ansvarlig for har kommet på plass.

195

Et regelverk som ikke er perfekt, og som vi garantert må forbedre, men vi er det første land i verden som har et regelverk som sørger for at sparepengene våre ikke skal investeres i klasebomber, barnearbeid, landminer, atomvåpen og selskap som bryter internasjonale avtaler. Det er en god start!

Men vi kan ikke hvile på gamle laurbær - vi ønsker at vår utenrikspolitikk skal forsterke bilde av Norge som et freds og solidaritetsland. En nasjon som på mange felt bruker de muligheter vi har, og som forsterker bilde av oss ikke som et andelredesland, men et foregangsland. Vi vil gå til valg på at vi skal være et freds og solidaritetsland.

210

Det er noen på ja-sida som forsøker å tegne et bilde av Norge som et sært egoistisk land, som ikke vil være med i det store fellesskapet. La meg bare fastslå at det finnes gode argumenter for EU, men de argumentene har jeg aldri hørt Erna Solberg bruke.

I programmet fastslår vi på nytt at den rollen vi ønsker å ha er uforenelig med et EU-medlemskap. Vi er et lite land i verden - som tidligere Statsminister Korvall sa, det betyr at vi må tenke nøye gjennom hvor vår stemme og rolle kan bety mest.

220

Og mitt svar på det er utenfor EU

For meg er det særlig fire grunner til at vi ikke bør med i EU.

Den første at det vil vanskeliggjøre kampen mot arbeidsledigheten og større sosial likhet. Pengeunionen ligger som en klam hånd over Eurolandenes
235 mulighet til å bruke budsjettene for å dra hjulene i gang. Både Tyskland og Frankrike har forsøkt å gå utover de lovlige budsjettunderskudd men er dømt av EU domstolen i en sak kommisjonen reiste mot to av EUs største medlemsland! I Tyskland er den offisiell arbeidsledigheten over fem millioner og stigende. Og det verste av alt, den rød grønne regjering har ikke budsjettet som virkemiddel
240 for å få den ned.

I realiteten er pengeunionen en effektiv måte å hindre Keynesiansk
245 motkonjunktur politikk. For meg er de sosiale kostnadene ved en slik politikk så store at det alene er grunn god nok til at vi ikke bør inn. Vi har ikke problemer med budsjettunderskudd, men også vi vil måtte akseptere at pengepolitikken styres fra Frankfurt. Jeg har ærlig talt ikke mye tro på at en felles økonomisk politikk for hele EU er en velsignelse for Europas folk. Det var derfor også
250 svenskene sa nei, en mulighet vi ikke får hvis vi skulle søke.

Den andre grunnen er at det vil fra ta oss mulighet til å forvalte våre
255 naturressurser på en ansvarlig måte. EUs felles fiskeripolitikk fremstår som selve skrekkeeksemplet på en ikke-bærekraftig forvaltning. Den har vært utslagsgivende ved begge de to tideligere avstemmingene, og vil bli det igjen.

EUs fiskeripolitikk har ikke blitt bedre, selv om noen later som om EU har. Et
260 felles hav med avtagende ressurser, bidrar til det - dessverre.

265 Det tredje er EUs manglende åpenhet og demokrati. Jeg tror at en viktig byggestein i demokratiet er at velgerne opplever det nært.

Manglende innsyn, og manglende demokratisk forankring av politiske vedtak og prosesser skaper avstand, ikke nærhet. Vi har dessverre også i Norge
270 problemer med å få folk til å engasjere seg i politikk, og få velgerne i tale. Det vil bli mange ganger verre, med et norsk EU medlemskap.

275 Og sist men ikke minst et EU-medlemskap vil vanskeliggjøre vår innsats som fredsmeidler og tilrettelegger for fredsprosesser. Det er et selvstendig poeng at Norge ikke er knyttet til EU med medlemskap for å kunne ha den rollen vi i stigende grad har. Det er et poeng som understrekes av mange, og som er en grunn til at land tar kontakt med Norge for at vi kan bistå. Dette er en rolle jeg
280 ønsker at Norge skal bli enda mer tydelig på. Javier Solana i Bergens Tidene - vi må samordne utenrikspolitikken.

285 Jeg erkjenner at noen mener at vi må inn i EU fordi det er der beslutninger tas. Jeg mener ikke det er et tilstrekkelig godt argument. Det finnes ingen naturlov som sier at vi noensinne må inn i EU, jeg tror det er viktig at det finnes land som Norge som ikke er medlemmer. Og jeg tror det er viktig at det finnes land som på viktige felt spiller en annen rolle og ikke minst definerer sin egen dagsorden.

290

Flere av EUs medlemsland er i disse dager i ferd med å gjennomføre folkeavstemninger om unionstraktaten, hvordan det går er usikkert. Spania har
295 allerede gjennomført sin folkeavstemning med klart ja-flertall som resultat. I Frankrike er resultatet usikkert. Ved forrige runde ble det knapt ja - i denne runden leder nei sida så langt. Det har gått så langt at Jaques Chirac har bedt EU kommisjonens leder Barroso, om ikke opptre på Fransk TV, det styrker nei siden i følge et avis referat.

300

305 Det som er sikkert, er at det ikke er noen saklig grunn til å søke om medlemskap i kommende stortingsperioden. Noen mener det bestandig haster - det har de ment siden 1972. Vi vil gå til valg på og være klar på at vi ikke ønsker at det skal sendes en søknad i neste periode. Det er både ja og nei folk i SV enige om - alle mener at det finnes viktigere prosjekter å sloss for!

310

Vi er krysstallklare - vår viktigste rolle internasjonalt er gjennom FN. FN er det instrument verdenssamfunnet har bygd opp for å hindre krig og bistå i å løse konflikter. Dette er også vår arena, som en nasjon som støtter FN, mot alle dem
315 og særlig USA som gjør det de kan for å undergrave en sivilisert, pluralistisk verden. Vi ønsker en verden der internasjonale avtaler respekteres - det betyr at det må bli slutt med Norge skal logre for USA.

320

Sammen med andre skal vi vise at det finnes handlingsalternativ til det globale apartheid. Vi er en liten nasjon, men rik på penger, folk og holdninger. Disse må vi bruke til det beste for verdenssamfunnet.

325

Derfor tar vi til ordet for å opprette et nødhjelpsfond. Et fond som på kortest mulig varsel kan finansiere nødhjelp for å lindre humanitære katastrofer. I forbindelse med tsunamikatastrofen i sørøst Asia stilte verdenssamfunnet opp
330 på en måte verden aldri har sett før - både folk og nasjoner. Katastrofen kom så nær, fordi vi alle følte vi kjente noen.

335 Men i store katastrofers skygge finnes det hundrevis av andre katastrofer som ikke får samme oppmerksomhet. Når CNN slår av kameraet, er det ikke like lett å samle inn penger. Hvem husker på Kongo, Darfur eller Sierra Leone i dag?

Det er grunnen til at et nødhjelpsfond er nødvendig. Vi utfordrer alle de politiske partiene, vær med oss på dette. Det vil være et viktig håndslag. Men kanskje like viktig. Vi ser for oss at dette over tid kan være et fond direkte under FN. Et fond finansiert av den rike verden stilt til rådighet for FN, og som sikkerhetsrådet kan benytte når nødhjelp er nødvendig. Et norsk nødhjelpsfond kan være starten på en internasjonalt nødhjelpsfond - det ville gitt FN en helt annen slagkraft, en slagkraft vi ønsker den skal få.

350

Og dette må komme i tillegg til en forsterket innsats over bistandsbudsjettet. Vi ønsker å bruke mer penger på internasjonal solidaritet og bistand. I tillegg er det viktig med omfattende gjeldsslette for forgjeldede fattige land.

355

Jeg ser at Høyre sier at SVs program er dyrt og trekker blant annet fram vårt ønske om økt bistand - Så fattig i ånden er altså Høyre blitt at SVs mål om økt bistand er et kostnadsspørsmål i det norske statsbudsjettet.

365

Slik er det i Høyres verden. Så smålig og egoistisk er Høyre - det er godt for velgerne å vite.

370

Vi ønsker at Norge skal forsterke rollen som et freds og solidaritetsland - et land som støtter de undertrykte ikke undertrykkerne. Et land som tar på alvor i utenrikspolitikken at det er vi Alfred Nobel ba om å dele ut fredsprisen.

375

Vi må simpelthen bruke de mulighetene vi har til å bygge katedraler som står etter oss. Og dette er en av de viktigste vi kan bygge.

380

I Nordahl Griegs: Til ungdommen er det et vers som vi sjelden synger, i SVs gamle sangbok tror jeg verset var utelatt, det er i hvert fall få som kan det. Det lyder:

385

Ubygde kraftverker - ukjente stjerner

Skap dem, med skånets livs - dristige hjerner.

390

395

Vi har ikke sunget det av åpenbare grunner. Vi har forbundet det med kraftsosialismen i AP. Der vann i rør fortsatte er den høyeste sivilisasjon. Det var politisk ukorrekt å synge det. Men nå er tida moden til å gi Nordahl Grieg oppreising - vi skal bygge nye kraftverk. Kraftverk som er bærekraftig og som bærer med seg framtida.

400

405

Tenk på tidevannskraftverket i Hammerfest, tenk på Scanvind i Verdal, tenk på solcelleproduksjon i Glomfjord og på Herøya eller tenk på biobrensel i Innlandet. Eller brenselscelleforskning. Alt dette er og kan bli enda større industrier med tusenvis av arbeidsplasser. Vårt mål er å starte arbeidet med 40 Twh miljøvennlig energi. Norge kan bli en energieksportør - av grønn energi. Men det krever mot og dristighet, og politikere med vidsyn.

410

Blant annet derfor er det meningsløst å tenke på å bygge gasskraftverk uten CO2 håndtering. Vi vil gjøre det vi kan for at det aldri skal bli bygd gasskraftverk med fortidas teknologi.

415

Et flertall i landsstyret ønsker å åpne for at det, gitt at vi får på plass en storstilt satsing på miljøvennlig energi, kan åpnes for gasskraftverk med Co2 håndtering.

Jeg tilhører selv flertallet og la meg si hvorfor jeg har snudd fra forrige arbeidsprogram, fordi jeg har i alle år ment at bygging av gasskraftverk vil stå i
425 vegen for utvikling av alternativ energi. Det er fortsatt et godt og relevant argument.

430 Grunnen til at jeg mener vi under strenge vilkår kan åpne for bygging av gasskraftverk med CO₂ håndtering er to. Det vil stimulere en teknologiutvikling vi kan bli verdensledende på. Kyotoavtalen er nå ratifisert og alle land den omfatter, må møte klimautslippsmål. Da kan denne teknologien bli verdifull for å redusere klimagassutslipp og for vår industri.

435

Det andre argumentet er at CO₂ kan brukes som trykkstøtte i olje og gassfelt. Det er i dag høyaktuelt på Gullfaks og tilstøtende felt på Tampen platået. Et
440 gasskraftverk vil kunne returnere CO₂ for på den måten å forlenge levetiden til feltene og sørge for bedre ressursutnyttelse. En slik utvikling vil også kunne bidra til å hindre større aktivitet i Barentshavet. Det er også for meg et viktig argument

445

Vi har muligheter som få andre til å bli verdensledende i teknologiutvikling innen energi, slik vi har vært det - den tredje store energirevolusjonen vi nå går inn i, det vil kreve dristige hjerner som Nordahl Grieg sa. Og det har vi.

450

Eller tenk på hvordan vitenskapen har endret våre liv, og våre samfunn. Vi mennesker skaper det nye og etterpå forandrer det oss.

455

460 Tenk at den klassiske framtidssfilmen "2001 - En romodysée " fra 1968, forutser
en utviklingen av datamaskinen, utseendet til romdraktene, og alskens små og
store duppedritter. Men når rommennesket skal ringe hjem til mor, ja da må de
finne en ledig telefonkiosk på hjørnet. Mobiltelefonen var helt utenkelig i -68,
nå har den blitt allemannseie og forandret samfunnet og måten vi
kommuniserer på.

465

Det morsomme er at Niels Bohr allerede på 1920-tallet utviklet utgangspunktet
for mobiltelefonen. Vitenskapen var der allerede, men fantasien hadde ikke
470 oppdaget det.

I dag skjer det en kolossal utvikling i vitenskapen Nano-, bio- og energiteknologi
er bare et lite knippe områder hvor ekspertene spår total forandring av
samfunnet slik vi kjenner det - hvis utviklingen fortsetter.

475

Albert Einstein uttalte en gang at atombomben endret alt - unntatt
menneskenes måte å tenke på.

480

Teknologien utfordrer vår tenkning og våre muligheter. Vi må aldri bli offer for
teknologiske fremskritt, det er vi som skal bestemme vår egen utvikling, sette
485 grenser, åpne muligheter. Vitenskapelige fremskritt vil ha enorm påvirkning på
samfunnet.

490 Å planlegge inn i fremtiden betyr for SV å forstå samfunnet og mennesket i en
ny tid.

495 SV mener at universitetene skal være faglig brede og tverrfaglige. Et universitet

skal klare å se et problem fra alle innfallsvinkler. Dette ambisjonsnivået krever innsats, det er langt mindre forskning i Norge enn i land som Finland og Sverige. SV vil heve den totale høyere utdanning og forskningsinnsatsen til et
500 nytt nivå. Hamskiftet av norsk økonomi, hvor vi går fra en grå oljebasert økonomi til en grønn kunnskapsøkonomi er helt avhengig av en ny storsatsing på kunnskap.

505

Vi må ta det store skrittet - en ny Regjering der SV inngår skal i løpet av 4 år ha doblet vår forsknings innsats.

510

Vi må minst opp på det nivå våre naboland har.

Men jeg hører at noen sier at vi ikke har peiling på næringspolitikk, og at vi ikke kan få næringsministeren. Man skal være raus mot venner, så det tar jeg ikke så
515 tungt - men vi har forstått det arbeiderne på industristedet Løkken i min valgkrets i Sør-Trøndelag forstod allerede i 1917.

520 I referatet i Arbeider Avis fra 1.mai stod det: "Det var stor oppslutning om 1.maitoget, og parolen var: Giv oss opplysning."

525 På Løkken skjønte de det Høyre enda ikke har forstått. Det er dette som er kjernen i framtidens næringsliv. Vi vil alltid bli utkonkurrert hvis innsatsfaktoren skal være billigst arbeidskraft, lavest skatt eller lavest mulig sosiale kostnader.

530 Eller for å sitere Einar Førde. "Å tror at skattelettelser skal få fart på Norge. Det er like mislykket som å steike gris ved å sette fyr på hele huset."

Et konkurransedyktig næringsliv krever kunnskap. For en tid tilbake satt jeg i et

panel foran 800 dyktige mennesker på et arrangement som heter First
Thursday. Temaet var næringspolitikk, og hva som skal til for å skape
levedyktige arbeidsplasser. Det påfallende var at ingen i salen nevnte skatt som
viktig - det var to temaer som gikk igjen. Det var mer forskning og behov for
egenkapital.

Vårt arbeidsprogram er i tråd med det norsk næringsliv ønsker. Framtidas
arbeidsplasser er muligens ikke skapt enda - men det vi vet er at det er ved hjelp
av kunnskap, design, innovasjon og mulighet til egenkapital de vil bli skapt. Det
kan være i reiseleiv, i tjenesteyting, i matproduksjon, i varehandel eller industri -
men en aktiv stat eller samfunn er en viktig årsak. Og mulighet til langsiktighet.
Dessverre er kvartalshysteriet, og aksjonærkrav om stadig høyere avkastning
hverdagen i alt for mange norske selskaper. Det bygger ikke gode bedrifter.
Statlig kapital kan derimot være en trygghet og den muligheten til langsiktig
industriell tenking mange privateide bedrifter ikke har.

Når jeg hører Høyre folk messe om skattelettelser og frykt for statlig
innblanding i næringslivet tenker jeg ofte på en historie fra Olav Oksvik, den
gamle AP høvding.

Når han skulle polemisere mot påstanden om at det frie næringsliv skapte all
framgang vekst og helt aleine, uten statlig innsats, brukte han denne historien:

" En gammel bonde og nybrottsåmann fikk en vakker høstdag besøk av presten
og viste stolt fram den bugnende åkeren han hadde ryddet gjennom et langt liv.
Presten var enig i at mannen hadde gjort et storverk, men bemerket at han ikke
måtte glemme at Vårherre hadde vært en viktig støtte. - Jo det er nok mye i et, sa
bonden: Men presten skulle ha sett hvordan det så ut har da Vårherre drev på
helt aleine ".

Rett før påske hadde jeg besøk på Stortinget av Svein Aaser i Dnb Nor. Når jeg spurte om det statlige eierskapet på 34 prosent var en hemsko for banken, svarte han tvert imot. Og dette er også en av våre seire i denne perioden, hadde ikke vi i næringskomiteen fått til en avtale med høyre om å kjøpe oss opp i Dnb etter fusjonen med Gjensidige - kunne også denne banken ha blitt solgt til utlandet.

Og tenk på kontrasten til Fokus og Kredittkassen - begge er nå nærmest filialer av utenlandske banker med minimal styring og utvikling i Norge. Ta for eksempel IKT utvikling i bankene som er det aller viktigste utviklingsarbeidet som skjer i banksektoren. For Fokus ligger alt nå i Danmark, for Kredittkassen som til og med har mistet navnet sitt og heter Nordea er alt i Sverige og Finland. Eierskap og hovedkontor er viktig for et land - banksektoren er gode eksempler på det.

590

Dette blir noe av det viktigste en ny Regjering må ta fatt på - hindre at vi blir et rent filial land. Den sittende Regjering har som kjent ingen verktøykasse. Vi vil bruke all vår kløkt og alle de virkemiddel vi rår over for å hindre at vi blir et filialland.

En organisasjon som står oss fjernt, World Economic Forum kåret nylig de mest konkurransedyktige land i verden. Til Høyres store sorg ble de fire nordiske land alle kåret blant de seks øverste. Og Høyre liker ikke begrunnelsen - og begrunnelsen er en stor offentlig sektor som tar kostnader næringslivet ellers må betale selv, som infrastruktur skoler, universiteter, sykehus, pensjoner osv. Kort sagt det vi opplever selv som kvaliteter ved samfunnet vårt - en stor velfungerende offentlig sektor. Det oppleves som et pluss og et konkurransefortrinn av markedsprofetene i World Economic Forum - tenk det Høyre - det var altså ikke velferdstaten som var problemet - tvert imot var velferdstaten en del av styrken til næringslivet.

610

Jeg har ikke sett at Høyre og Kristelig Folkeparti valgt å kommentere undersøkelsen - den passet svært dårlig med de borgerlige partiers mantra om en redusert offentlig sektor og privatisering av tjenestesektoren. Vi skal ha som mål å forbli blant de seks beste på denne rankingen.

Sannheten er at det er samfunn der både det private og det offentlige spiller på lag som er suksessen. Klarest vises det i kampen mot arbeidsledigheten. Den sittende Regjering lever etter mottoet at bare næringslivet får skattelettelser går arbeidsledigheten ned. Men på tross av rekordresultat for næringslivet har vi fortsatt nesten 100 000 mennesker uten arbeid, og i deler av arbeidsmarkedet er ledigheten stigende. Særlig i offentlig sektor. Det er en villet politikk, der offentlig sektor skal krympes. Vi må ha dristige og store planer - vårt mål er at det skal skapes 100 000 arbeidsplasser de neste fire åra, i offentlig og privat sektor.

Og kan det tenkes noe mer meningsløst enn å la unge mennesker ikke få en jobb og ikke kunne bruke sine evner og utdanning til glede for seg selv og fellesskapet.

Tenk der finnes flere tusen arbeidsledige lærere, det finnes arbeidsledige sykepleiere, det finnes arbeidsledige ingeniører og økonomer. Det finnes ikke noen enkel oppskrift å få ledige hender i arbeid, men det krever at det finnes noen som vil - og vi vil.

Vi vet at ingenting er umulig - hvis man bare vil det sterkt nok. Vi vil gi ungdom under 25 år garanti om jobb eller skole. Og vi vil sikre langtidsledige de samme.

655 Og tenk dere hva som er på spill - hvis regjeringa Bondevik skal fortsette skal vi ha enda mer høyrepolitikk, og det har fått mer en nok av.

Og la meg være klar på dette. Vi tar i programmet et oppgjør med kommersialiseringen og privatiseringen av offentlig sektor. Den skal stoppes og reverseres.

660

Jeg er stolt av å kunne si se til min hjemby - se til Trondheim. Se hva vi får til - Det bygges og rehablitteres skoler for 1 milliard - eller 1 million om dagen. Det bygges barnehager - kommunale selskap legges igjen under kommunen, og billettprisen på trikk og buss går ned. Det er en ny optimisme i byen som er
665 herlig å føle på.

Sånn, kjære venner, skal det gjøres i hele landet!,

670

Nye skattelettelser bygger ikke gode samfunn. Og det er det vi må - forsette å bygge gode samfunn. Og først og fremst skolen. Den nye skoledagen er ikke høyreskolen med fokus på veiing og måling, prøver og tester og ingen økonomi til å skape spennende utviklende undervisning. Den nye skoledagen som vi
675 skisserer i programmet er en skole med individuell tilpasset opplæring med klare læringsmål, men med stor grad av pedagogisk frihet. Og vi ønsker en utvidelse av skoledagen for å få plass til mer mangfoldig undervisning.

680

Og la meg være krysstallklar på følgende - Den nye skoledagen skal bli budsjettvinner med oss i regjering - og ikke som i dag da skolen taper.

Og vi skal endre privatskoleloven,

685

Den sittende Regjering synes mer opptatt av nasjonale prøver og flere privatskoler enn å verne og styrke fellesskolen. Og det finnes ikke noe viktigere for å ivareta likeverdigheten i et samfunn enn en god fellesskole.

690

Og vi må satse på læreren - skolen trenger flere og bedre lærere, tenk at det er

flere elever pr lærer i dag enn det var for tre år siden. Det er et veldig tydelig signal om hva Clemet og Høyre prioriterer. Og lærerne må få kontinuerlig faglig oppdatering.

695

Og vi vil starte med ungdomsskolen - en reform som ivaretar kunnskap med variasjon læringsformer, mer praktisk læring og valgfrihet. Men en reform som tar utgangspunkt i at elevene er forskjellige og må settes i stand til å mestre og lære. Ungdomsskolen trenger også sårtil en opprusting av bygg og læringsmateriell.

705

Tenk så lykkelige vi skal bli når vi blir kvitt høyreskolen!

Og vi skal slutføre barnehagereformen. Som Kristin sa i går ønsker vi å innføre en rettighet for alle som ønsker det til en barnehageplass. Etter at vi tok initiativet til barnehagereformen har mer enn 20 000 barn fått plass i barnehage, og prisen har gått ned. Barnehagereformen er en fantastisk suksess, men har fortsatt problemer. Og det største problemet er en regjering som ikke er på lag med foreldrene. De gjør det de kan for å spre usikkerhet, og Høyre og FrP går begge til valg på omkamp om reformen.

715

La det derfor være klart for alle de som enda ikke har fått barnehageplass.

720

Hvis de borgerlige vinner blir det bråstopp i utbygging på nytt - slik det ble det forrige gang,

725

Hvis de borgerlige vinner vil prisen eksplodere på nytt - slik den gjorde forrige gang.

De borgerlige synes skattelettelser og kontantstøtten er mye viktigere, enn en god barnehageplass til makspris på 1750 slik Stortinget har vedtatt

735

På 80-tallet husker jeg en konkurranse Ny Tid utlyste om slagord til valgkampen for SV. Hvem som vant husker jeg ikke, men jeg mener å huske at Per Eggum Mauseiths forslag til slagord for Høyre

740

"Lavere skatt for de dannede klasser -

745

er bedre for landet enn barnehageplasser

Vi er garantisten for at barnehagereformen skal sluttføres, og at det skal innføres en rett til alle som ønsker det, å få barnehageplass.

750

Gode venner

Vi tar i forslaget til program opp en rekke forslag til forbedring av demokratiet og folkestyret. Demokratiet er en evig prosess - heldigvis - som stadig må forbedres og utvides.

760

- Flertallet ønsker at Stortinget i gitte situasjoner kan oppløse seg selv og skrive ut nyvalg. Og at det må finnes et aktivt flertall bak en Regjering. Sagt på en annen måte ønsker vi regjeringer med flertall, eller et avklart parlamentarisk flertall bak seg.

765

- Flertallet ønsker at stemmerettsalderen skal senkes til 16 år.

- Vi ønsker også at det skal være mulig for velgerne å samle inn tilstrekkelig med underskrifter for å få nyvalg - á la det som skjedde i California da Schwartzenegger vant, i et nyvalg skrevet ut av velgerne. Men grensen skal være høy, minst 25 prosent av velgerne må skrive aktivt under på kravet om nyvalg.

- Vi ønsker å skille stat og kirke, og vi ønsker å innføre republikk.

- Vi ønsker ulike forsøk med større mulighet for velgere til å fremme forslag og være med i prioriteringene i budsjettene.

- Vi ønsker folkevalgte regioner, der sykehusene er en med. Men det er litt ulikt syn på hvor store regionene skal være.

800 Godtfolk - det er mye på spill

805 Klarere enn på lenge står det to helt ulike verdisyn mot hverandre. En borgerlig regjering med skattelettelse, privatisering, servil utenrikspolitikk, statsskrekke og ingen ambisjoner - mot en rød- grønn allianse som ønsker å bruke de muligheter vi som nasjon har.

810

Klarest vises dette på velferdspolitikken. Vi har i programforslaget skissert en ny retning for samfunnet vårt - med nye ambisjoner, nye mål og nye muligheter. Kort sagt ny politikk.

815

For å sitere den nyvalgte portugisiske statsminister Socrates. "Når en sosialist ser fattigdom - vil han aldri snu seg bort."

820

Vi vil:

825

Avskaffe fattigdom - det er en skam at det lever fattige barn i verdens rikeste samfunn

830

Vi vil:

835

Bekjempe sosial dumping. høyresidas ønske om at noen skal kunne betales under anstendige lønns og arbeidsvilkår er skammelig.

840

Vi vil:

845

Sikre livskraftige lokalsamfunn over hele landet. En aktiv og målrettet distriktspolitikk, er å bruke de mange muligheter vårt langstrakte land har.

850

Vi vil ikke gi mange nye milliarder i skattelettelettelser til de som har mest. Da jeg nylig spurte finansministeren hvem som skulle betale for de 23 milliardene Høyre lover i skattelettelettelser til de høytlønte, sa han at det var ikke slik det hang sammen - Djupedal skjønte som vanlig ikke noe - når skattene blir redusert kommer alle til å jobbe så mye hardere og inntektene til staten kommer til å øke og dermed blir det ingen som skal betale. De 23 milliardene Høyre lover i skattelettelettelser til høytlønte er gratis - er ikke det genialt!

860

Det er akkurat like genialt som det Ronald Reagan og Margaret Thatcher holdt på med på åttitallet. Og er selvfølgelig like feilaktig.

865

Vi har allerede i denne perioden sett hvem som betaler for høyrepolitikken, Det har ikke vært gratis i denne perioden og vil ikke bli det i neste

870

Høyre og Kristelig Folkeparti regjeringa er gjenkjennelig - det skal de ha.

875

Godtfolk.

880

Vårt arbeidsprogram er vårt viktigste dokument, det er grunnlaget for alt vi skal arbeide med de neste 4 åra.

885

Men i motsetning til Høyre og Kristelig Folkeparti som mener at vi på tross av at vi er rikere enn noen gang - ikke har råd til noe. Vi mener det er tid for nye

skritt framover - nye reformer for velferdsstaten.

890

Hver gang jeg hører Per Kristian Foss snakke tenker jeg på Trygve Bulls ord i forbindelse med 100 års lanseringen av Høyres historie, at Høyres historie burde hete 100 år som bremsekloss. I Høyres verden har vi ikke råd til noe - annet enn skattelettelser.

895

Godtfolk

900

Det er tid for en ny arbeidsdag.

905

Det er tid for en ny pakt, en pakt som ønsker å bruke våre muligheter som mennesker og samfunn. En pakt som gjør slutt på høyresidas pessimisme, på høyresidas markedstvang, på høyresidas servile utenrikspolitikk og høyresidas utarming av fellesskapet.

910

Det er tid for de som ønsker å bygge katedraler.

915

Det blir ikke bygd katedraler av den sittende regjering.

920

Det er tid for de som ser at frihet ikke er mulig uten felleskap - det er tid for de som er villig - det er tid for en ny koalisjon av de villige.

Det er tid for oss.

930

Causa triumphat tandem bona.

--

935

Emner
Landsmøtetale

940

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/vi-ma-bygge-flere-katedraler>

945

950

955

960